

*Tunnuslukuprojekti: Raportti 3, ennakko kustannustasoluvusta 21.1.2015,
nettokustannuksilla laskettu versio*

Sote-sektori tarvitsee poliittisesti asetetut kustannustasotavoitteet

Petra Kinnula, Teemu Malmi, Iris Riippa ja Erkki Vauramo

Sisällys

Esipuhe.....	3
1 Muu yhteiskunta ei enää kestä Sote-kustannusten hallitsematonta kasvua	5
1.1 Suuria ja selittämättömiä alueellisia kustannuseroja.....	6
2 Sote-sektorin kustannustaso on määriteltävä.....	9
2.1 Sote-maksu kaksiosaiseksi	9
2.2 Vaihtoehtoisia lähestymistapoja laskentamallien pohjaksi	9
2.3 Kuntien kustannushuippujen leikkausmalli.....	10
2.4 Sairaanhoidopiirien tuotantotehokkuus malli.....	13
2.5 15 tehokkaimman kunnan kustannustaso vertailupohjana	14
3 Johtopäätökset.....	15
4 Lopuksi	17
Lähdeluettelo	19

Esipuhe

Ensimmäinen versio tästä raportista julkaistiin 12.1.2015. Saamamme palautteen pohjalta olemme työstäneet raporttia, sekä välttääksemme virheelliset johtopäätökset että tukeaksemme paremmin sote-kustannuksista käytävää keskustelua ja päätöksentekoa.

THL:n Sotka-rekisterissä on ilmoitettu sekä kuntien sosiaali- ja terveystoimen käyttökustannukset että nettokustannukset. Sosiaali- ja terveystoimen käyttökustannukset olivat vuonna 2013 noin 22,5 mrd. euroa ja kun tästä summasta vähennetään kuntien käyttötuotot, kuntien nettokustannuksiksi muodostuu 19,5 mrd. euroa. Varhaiskasvatus kuuluu jatkossa sivistystoimen piiriin. Siksi tässä yhteydessä ei ole syytä tarkastella enää vuoden 2013 sosiaali- ja terveystoimen kokonaisnettokustannuksia vaan vähentää niistä varhaiskasvatuksen osuus. Näin tässä yhteydessä tarkasteltaviksi nettokustannuksiksi vuonna 2013 muodostuu noin 17,4 miljardia euroa.

Kun tarkastelemme sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksia ja pohdimme mahdollisuuksia säästöihin, valtakunnan tason tarkasteluissa lähtökohdaksi on otettava käyttökustannukset, koska nettokustannuksista puuttuu useita miljardeja. Lähtökohtaisesti käyttökustannukset olisivat hyvä lähtökohta myös kuntatason tarkastelulle, sillä sektorin palvelutuotannon kustannuksiin ei vaikuta se, rahoitetaanko ne kuntalaisilta kerättävin palvelumaksuin vai verovaroin. Ongelman käyttökustannustarkastelussa muodostavat isäntäkuntamallilla toimivat yhteistoiminta-alueet, joiden osalta THL:n Sotkarekisterin käyttökustannustilastossa kustannuksia kirjautuu järjestelmään kahteen kertaan, sekä isäntäkunnalle että maksavalle kunnalle. Jos tätä kahdenkertaista laskentaa ei eliminoida, laskenta vääristää kunta- ja aluekohtaisia vertailuja ja johtaa vääriin johtopäätöksiin siitä, keiden tulisi toimintaa kyetä eniten tehostamaan. Siksi olemme tässä painoksessa laskeneet luvut käyttäen hyväksi nettokustannuksia.

Pohdimme myös, olisiko tarkastelu mahdollista laatia niin, että pitäytyisimme käyttökustannuksissa, mutta eliminoisimme manuaalisesti nämä yhteistoiminta-alueiden vaikutukset. Totesimme, että yhteistoiminta-alueita on erilaisia ja samojen alueidenkin sisällä yhteistoimintaa voi olla eri tavoin järjestettynä eri palveluiden osalta, joten tyydymme alla raportoimaan laskelmat nettokustannuksiin pohjautuen. Suomessa tulisi sosiaali- ja terveydenhuollon tilastoinnissa tuottaa tietoa myös siten, että kunkin kunnan kustannusten kokonaismäärään päästään helposti käsiksi.

On hyvä huomata, että nettokustannuksiinkaan perustuva kuntien ja alueiden vertailu ei ole ongelmaton. Yksityisten terveydenhuollon palveluiden ja työterveyshuollon käyttö on erilaista maamme eri alueilla ja tämä toki näkyy kuntien kustannuksissa.

Kuten laskelmista 1-4 alla huomataan, potentiaalisten kokonaissäästöjen taso on samalla tasolla kuin käyttökustannuksia tarkasteltaessa. Kuntien ja alueiden välisessä tarkastelussa edullisuusjärjestys muuttuu osin merkittävästi. Tämän lisäksi tulee huomioda se, että jos kuntayhtymä on velkaantunut, eli veloittanut kunnilta tuottamistaan palveluista vähemmän kuin mitä palveluiden

tuottamien on tullut maksamaan, tämä velkaantuminen ei näy näissä kuntien nettokustannusluvuissa.

Kuntien välinen vertailu nettokustannusten perusteella ei kuitenkaan muuta raporttimme keskeisiä teesejä:

1. Sosiaali - ja terveydenhuolto ei voi enää kasvaa nopeammin kuin bkt. Kasvu on pysäytettävä ja sote-uudistuksella on saatava aikaan todellisia säästöjä.
2. Kuntien välillä on suuria eroja kustannuksissa, jotka eivät johdu kuin osin sairastavuudesta tai muista väestön tarpeista. Kustannuseroja selittävät erilaiset toimintatavat ja tuotantorakenteet.
3. Maassamme on kuntia ja alueita, joiden kustannustaso on selvästi muuta maata alempi. Ottamalla näiden kuntien ja alueiden toimintamallit käyttöön, voidaan päästä 1-2, jopa 3 mrd. säästöihin. Myös Suomen jo nyt tehokkaimpien kuntien tulisi pyrkiä edelleen tehostamaan toimintaansa mm. kansainvälisen vertailun avulla.
4. Tehostamispaineet on kohdistettava kuntiin, joilla on kallis palvelurakenne. Asiansa hyvin hoitaneita kuntia ei saa panna maksamaan kalliimpien palvelurakenteiden kustannuksia.
5. Sote-uudistuksessa aivan keskeistä on se, miten rahoituskysymykset ratkaistaan. Tässä tulee miettiä, minkälaisia pakotteita tai kannusteita eri rahoitusmallit luovat, jotta sektorin toimijat pyrkisivät toiminnan tehokkuuden jatkuvaan kehittämiseen laadun ja tasa-arvon lisäksi.

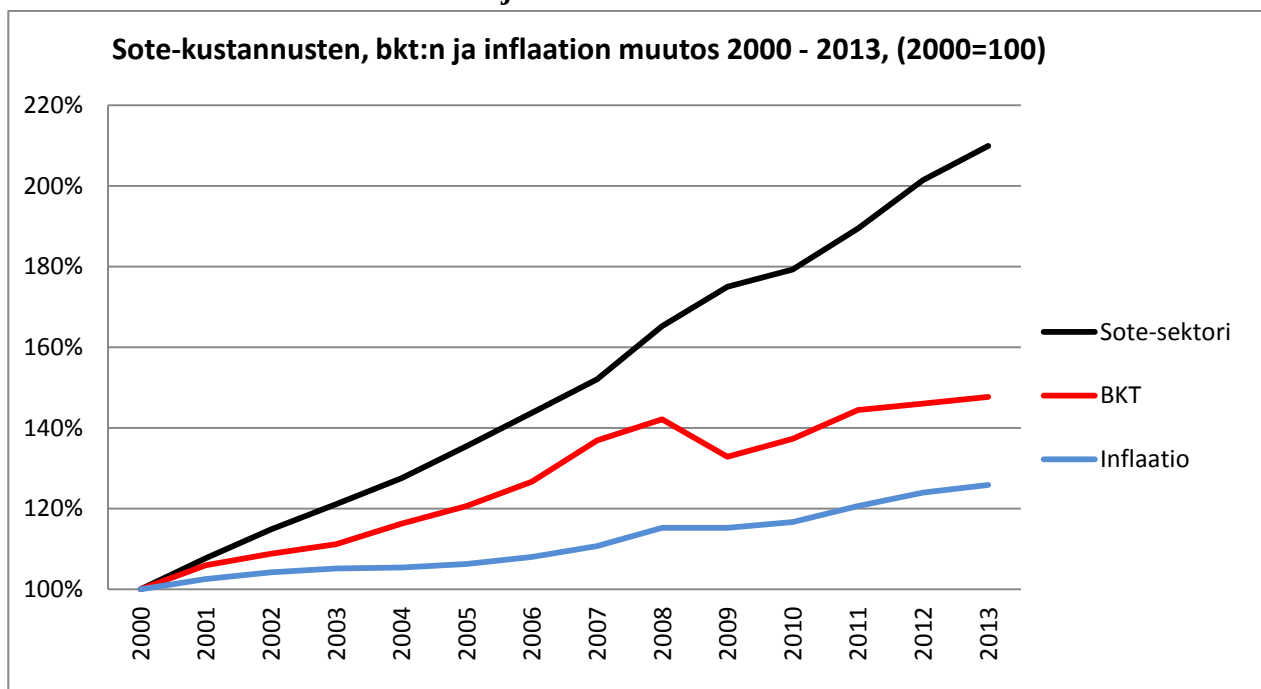
1 Muu yhteiskunta ei enää kestä Sote-kustannusten hallitsematonta kasvua

Sote-sektorin kustannuskriisi on kansainvälinen. Koko ikääntyvä EU on samassa tilanteessa. Sektori on kasvanut useimmissa OECD maissa nopeammin kuin bruttokansantuote. Tavoitteena useiden maiden sosiaalisektorin ohjelmissa onkin *more with less*, enemmän vähemmällä. Käytännössä tämä merkitsee 10–20 % tehostamisvaateita.

Maamme sote-sektorin työllisten määrä on kasvanut julkisella sektorilla vuoden 2000 tasosta 237 000 henkeä vuoden 2013 tasoon 272 000. Kasvu on siis ollut noin 35 000 henkeä, eli n. 15 %. Alan kokonaistyöntekijämäärä on kasvanut vuoden 2000 noin 326 000 tasosta vuoden 2013 tasoon 399 000 henkeä. Yksityisen ja sairausvakuutus pohjaisen palvelutuotannon kasvu on siis ollut noin 38 000 työntekijää. Tämä kasvu selittyy osittain kuntien ostopalveluiden kasvuna etenkin vanhustenhuollossa ja näkyy kasvuna kuntien käyttömenoissa.

Sote-sektorin käyttökustannukset ovat kasvaneet vuoden 2000 tasosta 10,7 mrd. euroa vuoden 2013 tasoon n. 22,5 mrd. euroa, n. 110 %. Inflaatio huomioituna sote-sektorin käyttökustannukset ovat kasvaneet samana aikana n. 67 %. Vastaavana aikana bkt:n kasvu on ollut vuoden 2000 tasosta 136,3 mrd. euroa vuoden 2013 tasoon 201,3 mrd. euroa, eli n. 48 % (inflaatio huomioituna n. 17 %), kuva 1.

Kuva 1. Julkisen Sote-sektorin kasvu ja bkt:n kasvu 2000–2013

Lähde: SOTKAnet 2014 ja Tilastokeskus 2014

Kasvu jatkuu edelleen. Torstaina 4.12.2014 julkaistiin laskelmat, joissa arvioitiin, miten eri kuntien maksuosuudet muuttuvat sote-uudistuksen myötä. Laskelmat perustuivat nykyiseen kustannustasoon ja sen kasvamiseen noin 100 miljoonalla eurolla. Tämä on kestävä lähtökohta. Laskelmien lähtökohta herättää oikeutetusti kysymyksen – mistä uudistuksen säästöt?

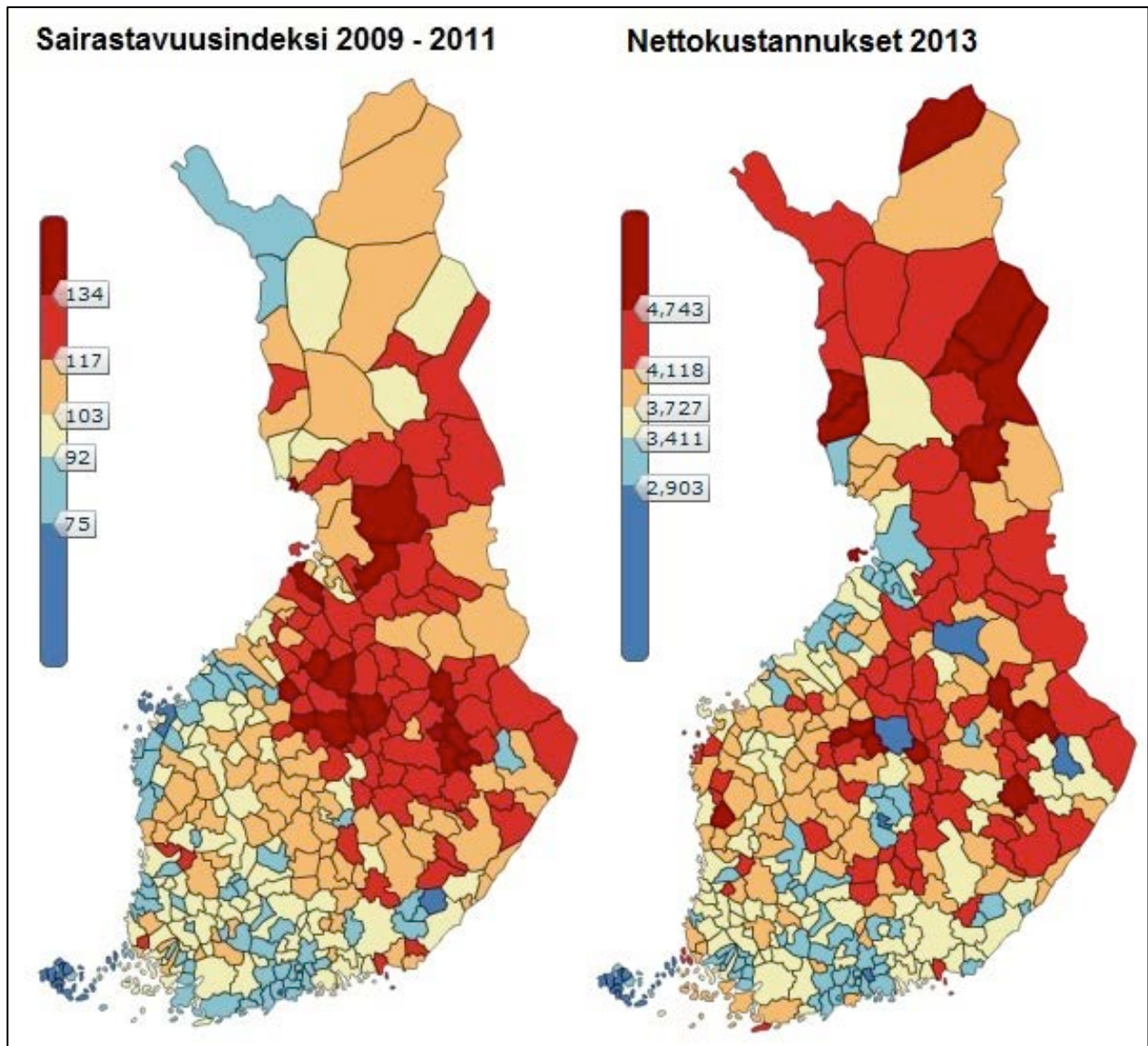
Näin ei voi enää jatkua - muu yhteiskunta ei kestä sote-sektorin jatkuvaa kasvua. Julkisen talouden kestävyysvajeesta ei selvitä ilman sote-sektorin mukaan tuloa. Tästä huolimatta ministeriöiden toimesta puhutaan vain kasvun pienentämisestä, ei sektorin aidosta pienentämisestä. Toisaalta kunnat ja sairaanhoitopiirit jo nyt vähentävät aidosti henkilökuntaa. Kustannuskriisi on realiteetti Suomessa.

Aalto-yliopiston, ja yhdeksän sairaanhoitopiirin yhteisessä tunnuslukuprojektissa on julkaistu Kunnallisanalan kehittämissäätiön sarjassa kaksi raporttia, ”Sisältöä sote-uudistukseen” ja ”Saadaanko sote-uudistuksella tasalaatua?”. Näissä raporteissa on todettu erittäin suuria eroja palvelujen väestöön suhteutetuissa määrissä. Tulokset viittaavat päällekkäisiin tai vajaakäyttöisiin palvelujärjestelmiin. Seuraava tarkastelu on välitulos Tunnuslukuprojektin seuraavasta kustannuksia käsittelevästä osaraportista.

1.1 Suuria ja selittämättömiä alueellisia kustannuseroja

Sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset riippuvat vain osittain sairastavuusindeksistä. Samalla sairastavuusindeksillä ja samalla yli 75-vuotiaiden % osuudella on hyvin erilaiset kustannukset eri kunnissa. Palvelujen tuotantorakenne ilmeisesti vaikuttaa keskeisesti palvelujen tuotantokustannuksiin. Tämä ilmiö näkyy kuvassa 2 jossa kunnan nettokustannuksia on verrattu sairastavuusindeksiin.

Kuva 2. Sote-sektorin nettokustannukset vuonna 2013 ja THL:n sairastavuusindeksi 2009–2011

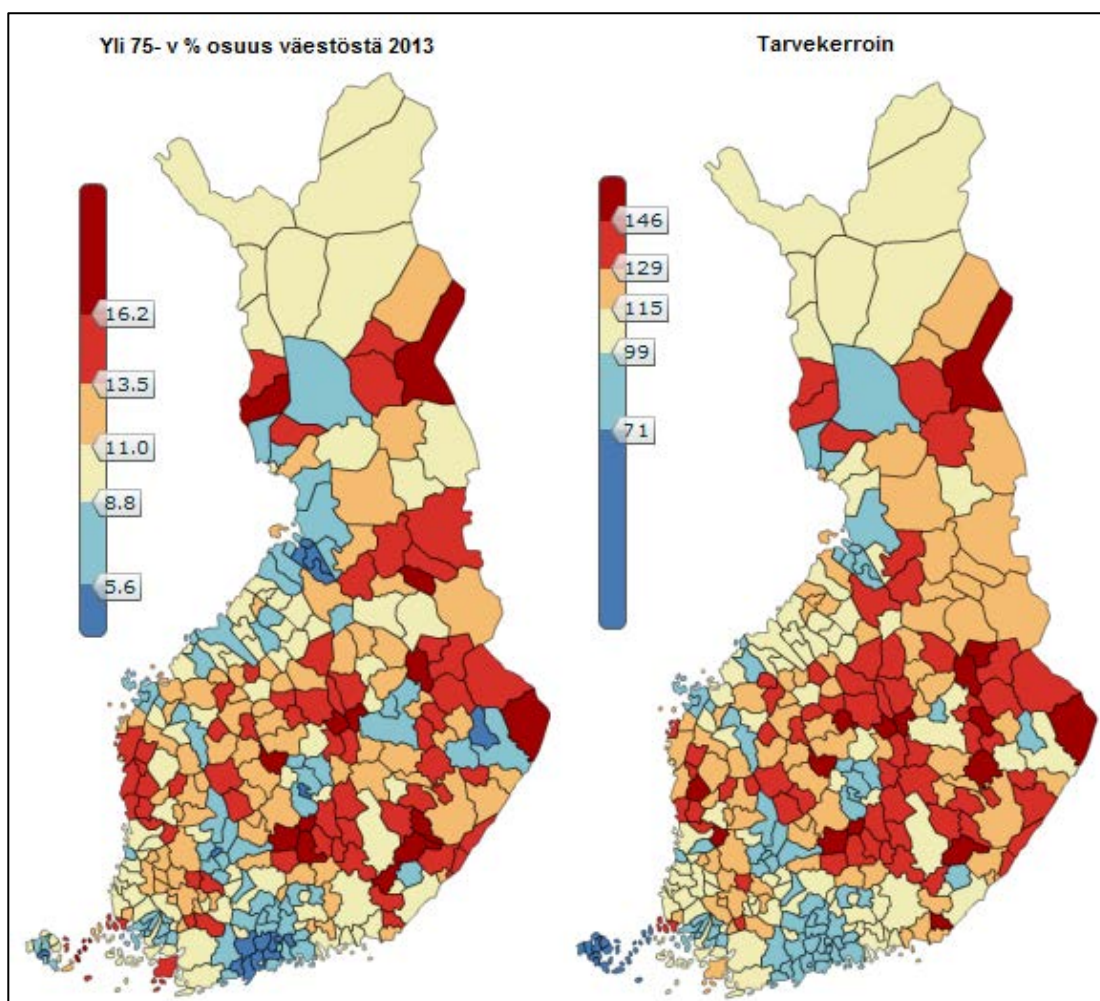
Kuvan 2 kuntakohtaisesta kustannuskartasta ilmenee haja-asustusalueen kalliimpi kustannustaso sote-palveluiden järjestämisessä. Alueet vaativat erillisen kohtelun sote-rahoitusta järjestettäessä.

Sairastavuusindeksikartta muodostaa alueellisia kokonaisuuksia. Merkilläpantavaa on, että korkean sairastavuuden alueella on kuntia, joiden kustannustaso on ympäristöönsä selvästi matalampi ja toisaalta matalan sairastavuuden alueella on kalliilla kustannustasolla toimivia palvelujärjestelmiä.

Sairastavuusindeksillä mitattuna erittäin sairasta väestöä ei ole paljon. Indeksiryhmässä 117–134 olevissa paljon sairastavissa kunnissa on yhteensä 538 196 asukasta. Erittäin sairaissa kunnissa, indeksi yli 134 on vain 89 351 asukasta.

Useissa Euroopan maissa monisairaiden vanhusten määrää käytetään palvelutarpeen mittarina. Siitä ei Suomessa ole alueellisia tilastoja. Käytettävissä olevat yli 75 –vuotiaiden määrä ja THL:n tarvekerroin kuvaavat riittävän tarkasti palvelutarvetta.

Kuva 3. Yli 75-vuotiaiden % osuus väestöstä ja tarvekerroin

Lähde: THL tarvekerroin 2014 ja Tilastokeskus väestörakenne 2014

Kuva 3 osoittaa, että tarvekerroin ja vanhusväestön osuus ovat käytännöllisesti katsoa sama asia. Kustannuskarttaan ei ole selvää korrelaatiota.

Kuntien kustannuserot ovat suuremmat kuin palvelutarve-erot. Selittävänä tekijänä on palvelujen tuotantorakenne. Kuten Kunnallissalan kehittämissäätiön julkaisemista raporteistamme ilmenee, pienten yksiköiden resursointi ja palvelujen siiloutuminen johtavat tarpeettomaan ja kalliiseen tuotantoon.

2 Sote-sektorin kustannustaso on määriteltävä

2.1 Sote-maksu kaksiosaiseksi

Sote-maksu suunnitellaan kerättävän kunnilta sote-alueelle, joka palauttaa rahat kuntayhtymille tilauksen muodossa. Esillä on ollut järjestelmä, jossa koko sote-alueella olisi sama väestöpohjainen maksu.

Tässä tulee huomioida se, että kuntia tai alueita, jotka ovat hoitaneet hyvin ja taloudellisesti palvelunsa tähän asti ei pidä panna maksamaan kalliiden alueiden kustannuksia. Siksi kerättävän sote-maksun olisi tarkoituksenmukaista olla kaksiosainen – kaikille samansuuruinen perusmaksu ja tuottamisvastuussa olevan kuntayhtymän aluetta varten kerättävä lisämaksu. Toisin sanoen, tuottamisvastuualueen kunnat voisivat itse päättää muuta maata korkeammasta palvelutasosta ja vastaavasti kattaa itse tästä palvelusta syntyvät kustannukset. Tämä edellyttää sopimista sote-alueen kanssa.

Perusmaksuun tulee sisällyttää haja-asustusalueiden erityisolosuhteita varten kaikilta alueilta kerättävä lisämaksu.

Sote-kustannuksille on asetettava yläraja. Sote-uudistuksen tavoitteisiin kuuluu aikaraja johon mennessä toiminta on sopeutettava määritellylle tasolle.

2.2 Vaihtoehtoisia lähestymistapoja laskentamallien pohjaksi

Sote-uudistuksen valmistelu vaatii erilaisten lähtökohtien vertailua. Vaikutuksista voidaan esittää useita eri laskentamalleja. Laskentamallit eivät ole sama asia kuin päätöksenteko. Julkisuudessa esillä oleva malli perustuu rahoituksen jatkuvalla kasvulla eikä siksi ole realistinen. Tarvitaan uusia näkökulmia.

Sote-aluekohtainen kapitaatio- eli asukasmäärään pohjautuvaa rahoitusmalli voidaan käsittää kahdella tavalla.

Toisessa lasketaan Sote-alueen tai tuotantovastuualueen kustannukset yhteen ja jaetaan näin syntynyt summa alueen asukasluvulla. Kukin kunta saa sitten maksettavakseen asukaslukuaan vastaavan summan. Toiminta jatkuisi nykyisellään tai kasvaisi, kuten 4.12.2104 esitetty laskelma ennakoii. Ongelma tässä mallissa on se, että se ei luo minkäänlaisia jarruja menokehitykselle.

Toinen, ja mielestämme perustellumpi lähestymistapa kapitaatio-pohjaiseen rahoitukseen on se, että määritellään tehokkaimpien alueiden ja kansainvälisen vertailutiedon pohjalta kustannustaso, johon alueiden on oma toimintansa sopeutettava. Taso voidaan tämän jälkeen sitoa esim. elinkustannusindeksiin ja alueille voidaan antaa vaikkapa kolmen vuoden siirtymäaika, jolloin näin lasketun kapitaatio-pohjaisen summan ylittäviä kustannuksia kompensoidaan esim. valtionapujen avulla.

On syytä huomata, että tämä jälkimmäinen tapa on melko pitkälle samankaltainen kuin alun perin Japanista lähtöisin oleva, mutta nykyään laajalti maailmalla teollisuudessa noudatettava ”target costing” ajattelu (Kato, 1993; Tani et al., 1994). Ajattelutavassa tuotteelle tai palvelulle määritetään tavoitekustannus, johon yrityksen suunnittelijoiden ja operatiivisen johdon tulee päästä. Menettelyä on sovellettu menestyksellisesti kustannusten ja kannattavuuden hallinnan välineenä vuosikymmeniä. Yrityksissä menettelyllä pyritään varmistamaan yrityksen kilpailukyky, Suomen sote-sektorilla tavoitteena tulisi olla kustannustaso, jonka pystymme bkt:n avulla ilman jatkuvaa lisälainan ottoa kantamaan. Emme näe yhtään hyvää syytä siihen, etteikö tämänkaltaista tavoitekustannusajattelua voisi sovellettuna hyödyntää Suomen sote-sektorin kustannuskriisin ratkaisemisessa.

Kun sote-palvelujen kustannuksia on maailmalla karsittu, tason määrittelyssä on vertailukohtana käytetty tehokkaasti toimivia yksiköitä. Esimerkiksi DRG:n käyttöönotossa 10 tehokkainta sairaalaa on muodostanut vertailukohdan. Vastaavasti Ruotsin ja NHS:n nykyisissä tehostamissuunnitelmissa tavoitteet määritellään parhaiten toimivien alueiden mukaan. Seuraavassa on tarkasteltu säästömahdollisuuksia kummallakin tavalla.

Nyt voidaan pohtia mahdollisia lähestymisvaihtoehtoja. Tätä varten laadimme neljä karkeaa koe-laskelmaa kustannushyödyistä erilaisilla kustannustavoitetasoilla per asukas. Liitteenä olevat laskelmat kertovat, mitä nämä eri tavoitetasot tarkoittaisivat euromääräisesti niissä kunnissa, joiden tulisi toimintaansa sopeuttaa päästäkseen tavoitekustannustasoon. Tämän jälkeen tarkastelemme vielä lyhyesti sitä, mitä nämä tavoitetasot tarkoittaisivat nykyisten sairaanhoitopiirien sekä sote-alueiden tasolla.

2.3 Kuntien kustannushuippujen leikkausmalli

Kun kuntien kustannuserot eivät johdu sairastavuudesta tai ikärakenteesta vaan palvelurakenteesta, voidaan määritellä se kustannustaso, jolle palvelurakenne on asetettava. Tosin sanoen soten tavoitekustannustaso. Tätä varten on seuraavassa laskettu vaihtoehtoisia malleja, joilla kestävyysvajeen sopeuttamispaineet kohdistetaan ensiksi kuntiin, joissa on suurimmat asukaskohtaiset sosiaali- ja terveydenhuollon bruttokustannukset. Laskelmat on tehty käyttäen kuntien kustannustietoja vuodelta 2013. Kussakin laskelmassa tavoitetaso määriteltiin eri lähtökohdista. Kussakin

laskelmassa tarkastellaan saavutettavien hyötyjen määrää, mikäli tavoitekustannusta kalliimmat kunnat pystyisivät painamaan kustannuksensa tavoitetasolle.

Laskelmaa varten kunnat ryhmitettiin sote-keskustelun mukaisiin ryhmiin alle 20 000 asukasta, 20 000- 50 000 asukasta ja yli 50 000 asukasta. Tavoitetaso määriteltiin tarkastelemalla kuntien nykyistä kulurakennetta ja ottamalla sieltä hyvin toimivia kuntia malliksi. Menettely, jossa parhaita käytetään esimerkkinä, on tavallinen sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Laskelma 1: Huippujen leikkausmalli - säästö 5 %

Ensimmäinen laskelma perustuu **koko maan keskimääräiseen kustannustasoon**. Siinä säästöpainne kohdistetaan niihin 213 kuntaan, joiden kustannukset ylittävät maan keskitason. Laskelmassa kunnat, joiden kustannustaso on maan keskitasoa 3 209 euroa per asukas suurempi, palautettiin maan keskitasolle. Muut 91 kuntaa jäivät nykytasolle.

Taulukko 1. Laskelman 1 kustannukset ja hyödyt (nettokustannukset)

Laskelma 1 kustannustaso 3 209 € / asukas	Kuntien lkm	Väestö	Netto- kustannuk- set 2013 M €	Kustannus- potentiaali M €	Rationointi potentiaali M €	Nettokust € / as	% kokonais- hyödyistä	Hyöty % kustan- nuksista
alle 20 000	189	1 067 339	3 986	3 425	561	3 209	69 %	14 %
20 000 - 50 000	15	420 620	1 447	1 350	97	3 209	12 %	7 %
Yli 50 000	9	1 444 296	4 786	4 635	151	3 209	19 %	3 %
Yhteensä	213	2 932 255	10 219	9 410	809	3 209	100 %	8 %
Manner-Suomi	304	5 410 389	17 363	16 555	809	3 060	100 %	5 %

Laskelmassa 1 kustannushyöty on noin 0,8 mrd. euroa, eli noin 8 % tähän ryhmään kuuluvien kuntien vuoden 2013 kustannuksista. Mikäli nämä kunnat pystyisivät sopeuttamaan toimintaansa ja laskelmaan kustannuksiaan, koko Suomen kustannustaso laskisi tasolle 3 060 €/asukas.

Laskelma 2: Keskikokoisten kuntien malli - säästö 7 %

Koska **keskikokoiset kunnat ovat kustannustasoltaan keskimäärin kaikista edullisimpia** kuntia, otettiin laskelman pohjaksi keskikokoisten kuntien kustannusten keskiarvo 3 067 € / asukas. Ryhmään kuuluvat siis ne 238 kuntaa, joiden kustannustaso ylitti 3 067 € / asukas.

Taulukko 2. Laskelman 2 kustannukset ja hyödyt

Laskelma 2 kustannustaso 3 067 € / asukas	Kuntien lkkm	Väestö	Netto- kustannuk- set 2013 M €	Kustannus- potentiaali M €	Rationointi potentiaali M €	Nettokust € / as	% kokonais- hyödyistä	Hyöty % kustan- nuksista
alle 20 000	204	1 156 200	4 265	3 546	719	3 067	56 %	17 %
20 000 - 50 000	19	563 527	1 894	1 728	165	3 067	13 %	9 %
Yli 50 000	15	1 893 452	6 197	5 807	389	3 067	31 %	6 %
Yhteensä	238	3 613 178	12 356	11 082	1 274	3 067	100 %	10 %
Manner-Suomi	304	5 410 389	17 363	16 089	1 274	2 974	100 %	7 %

Laskelman 2 kustannustaso € 2 974 / asukas on 3 % pienempi, kuin laskelman 1 kustannustaso. Laskelmassa 2 kustannushyöty on n. 1,3 mrd. euroa.

Kustannushyödyt ovat 10 % tämän ryhmän kokonaiskustannuksista, eli ryhmään 2 kuuluvien 238 kunnan kustannusten tulisi laskea keskimäärin 6-17 % nykytasosta riippuen kunnan koosta. Koko Suomen kustannustaso laskisi tasolle 2 974 €/asukas.

Laskelma 3: Tehokkaiden kuntien malli - säästö 10 %

Kolmannessa laskelmassa keskikokoisten kuntien lisäksi huomioitiin suurimpien kuntien viisi kustannustehokkainta kuntaa: Espoo, Vantaa, Oulu, Jyväskylä ja Seinäjoki. Keskikustannukseksi tuli 2 955 € / asukas.

Taulukko 3. Laskelman 3 kustannukset ja hyödyt

Laskelma 3 kustannustaso 2 955 € / asukas	Kuntien lkkm	Väestö	Netto- kustannuk- set 2013 M €	Kustannus- potentiaali M €	Rationointi potentiaali M €	Nettokust € / as	% kokonais- hyödyistä	Hyöty % kustan- nuksista
alle 20 000	216	1 298 409	4 691	3 837	854	2 955	51 %	18 %
20 000 - 50 000	21	610 520	2 034	1 804	229	2 955	14 %	11 %
Yli 50 000	15	1 893 452	6 197	5 596	601	2 955	36 %	10 %
Yhteensä	252	3 802 381	12 922	11 237	1 685	2 955	100 %	13 %
Manner-Suomi	304	5 410 389	17 363	15 679	1 685	2 898	100 %	10 %

Ryhmään 3 kuuluu 252 kuntaa ja kustannushyöty on 13 % ryhmän kokonaiskustannuksista. Kustannushyöty on tässä ryhmässä noin 1,7 mrd. euroa. Muut 52 kuntaa ovat jo nyt tällä tasolla tai sitä alempana. Koko Suomen kustannustaso laskisi tasolle 2 898 €/asukas.

Huomattakoon, että myös ryhmän 3 laskelmien pohjana ollut kustannustaso edustaa täysin realistista toimintamallia. Tavoitetason muodostaneeseen joukkoon kuuluu 36 keskisuurta kuntaa erilaisin ikärakentein ja viisi kaupunkia, joissa on hyvin toimivat terveydenhuoltojärjestelmät.

Laskelma 4: Tarvekorjattu huippujen leikkausmalli – säästö 5 %

Seuraavassa laskelmassa 4 on huomioitu **laskelman 1 säästöpotentiaali (n. 0,8 mrd. €)**. Kun tämä otetaan lähtökohdaksi, saadaan kaikille kunnille uusi matalampi lähtökustannustaso (3 060 € / as). Seuraavassa uusi lähtötaso jaetaan kunnille THL:n tarvekerrointa (Häkkinen et al. 2009) hyödyntäen. Tarvekertoimessa on huomioitu erilaisia tekijöitä, kuten ikärakenne, kieli, sukupuoli, haja-asutus ja sairastavuus.

Taulukko 4. Tarvekertoimen avulla laskettu rationointipotentiaali

Laskelma 4 tarvekertoimella kohdistetut kustannukset	Kuntien lkkm	Väestö 2013	Netto- kustannuk- set 2013 M €	Tarveker- toimella kohdis- tetut kust. M €	Rationointi potentiaali M €	Tarveker- roin nettokust. € / as	% kokonais- hyödyistä	Hyöty % kustan- nuksista
alle 20 000	248	1 573 707	5 424	5 187	237	3 296	29 %	4 %
20 000 - 50 000	36	1 091 389	3 347	3 289	58	3 014	7 %	2 %
Yli 50 000	20	2 745 293	8 592	8 078	514	2 942	64 %	6 %
Manner-Suomi	304	5 410 389	17 363	16 555	809	3 060	100 %	5 %

Kuntakohtaiset tiedot laskelmasta löytyvät liitteestä 1. Laskelmassa 4 on mukana kaikki Manner-Suomen 304 kuntaa. Laskelmassa 4 joidenkin kuntien kustannustaso nousee (negatiivinen luku) ja toisten laskee (positiivinen luku) riippuen kunnan tarvekertoimesta.

Yhteenvedona voidaan todeta, että kalliimpien palvelurakenteiden leikkaus toisi 5-10 % kustannussäästön näillä tavoitekustannusmäärittelyillä. Todettakoon, että edellä esitetyissä laskelmissa ei vielä asetettu maan kaikkein tehokkaimpia toimijoita tai kansainvälisiä toimijoita vertailukohdaksi. Tarkemmat laskelmat edellyttävät ikärakenteen huomiointia ja sairausvakuutus pohjaisen palvelujärjestelmän sekä työterveyshuollon huomiointia.

2.4 Sairaanhoitopiirien tuotantotehokkuus malli

Huippujen leikkausmallin vaikutus sairaanhoitopiireihin

Kun sote-kuntayhtymät muodostetaan sairaanhoitopiirien pohjalta, voidaan tarkastella, mitä eri huippujen leikkausmallit vaikuttavat sairaanhoitopiirin sosiaali- ja terveystalouden muodostamiseen kokonaisuuteen. Seuraavassa taulukossa olevat rationalisointikustannukset viittaavat edellä oleviin laskelmiin 1-3.

Kun koko sote-sektori otetaan sairaanhoitopiirikohtaisen tarkastelun kohteeksi, ovat erot suurimpien ja pienimpien asukaskohtaisten kustannusten osalta noin 1 000 euroa ja noin 30 %.

Taulukko 5. Sairaanhoidopiirit laskevassa järjestyksessä asukaskohtaisten nettokustanusten mukaan

Laskelmat 1-3 sairaanhoito- piireittäin M €	Väestö 2013	Nettokus- tannukset 2013 M €	Nettokus- tannukset € / as 2013 <i>laskeva</i>	Tarve- kerroin	Sairas- tavuus- index	Laskelma 1 rationointi potentiaali M €	Laskelma 2 rationointi potentiaali M €	Laskelma 3 rationointi potentiaali M €
Manner-Suomi	5 410 389	17 363	3 209	100	100	809	1 274	1 685
Itä-Savon	44 663	176	3 951	111	106	33	39	44
Lapin	118 252	435	3 676	105	107	59	72	85
Kainuun	77 109	282	3 663	114	112	35	46	55
Etelä-Savon	104 605	373	3 563	114	110	37	52	64
Pohjois-Savon	248 332	878	3 535	113	124	87	119	145
Kymenlaakson	174 165	608	3 491	108	108	50	74	93
Länsi-Pohjan	64 428	224	3 483	109	119	23	29	34
Pohjois-Karjalan	169 304	580	3 423	112	115	57	70	87
Etelä-Pohjanmaan	198 888	666	3 348	110	102	48	64	78
Keski-Pohjanmaan	78 261	262	3 346	103	105	11	22	31
Vaasan	168 480	561	3 329	98	86	32	51	66
Satakunnan	224 745	737	3 281	102	96	25	50	73
Päijät-Hämeen	213 485	685	3 208	103	105	17	39	58
Keski-Suomen	250 571	801	3 196	103	111	47	58	68
Varsinais-Suomen	473 096	1 503	3 176	98	104	37	82	121
Etelä-Karjalan	132 304	418	3 163	106	99	10	17	31
Pirkanmaan	519 849	1 643	3 161	98	97	61	112	154
Kanta-Hämeen	175 477	549	3 126	100	94	4	22	37
Pohjois-Pohjanmaa	402 257	1 257	3 124	105	119	63	82	99
Helsingin ja Uuden	1 572 123	4 726	3 006	89	85	73	174	260

2.5 15 tehokkaimman kunnan kustannustaso vertailupohjana

On perusteetonta ajatella, etteikö Suomessa voitaisi päästä jopa selvästi tehokkaimpien kuntien tasoa alhaisempiin kustannuksiin. Erikoissairaanhoidon, perusterveydenhuollon ja sosiaalitoimen yhdistämisellä samaan organisaatioon toimintoja ja hoitoketjuja voidaan varmasti rationalisoida, sillä ymmärtääksemme yksi peruste sote-uudistukselle olivat juuri ne mahdollisuudet, joita toimintojen koordinointi yli nykyisten hallinnollisten raja-aitojen yli tarjoaa. Samoin Suomen tehokkaimmat kunnat voivat varmasti ottaa oppia niin kansainvälisiltä toimijoilta kuin yksityiseltäkin sektorilta. Siksi tarkastelemme lopuksi tilannetta, jossa tällä hetkellä 15 tehokkaimman kunnan kustannustaso muodostaa tavoitetaso. Ryhmään kuuluu kymmenen pientä, neljä keskisuurta ja yksi suuri kunta. Kunnat ovat ikärakenteeltaan nuoria ja siten niiden käyttö tavoitetaso määrittelyssä voi tuntua kohtuuttomalta. Korostettakoon, että laskelma on laadittu oletuksella että myös näiden kustannuksiltaan edullisimpien kuntien on varmasti mahdollista toimia nykyistä tehokkaammin, joten luvut antavat suuntaa siitä, mihin Suomessa tavoitetaso lähtökohtaisesti asettaa.

Taulukko 6. Kaikkein tehokkaimpien kuntien pohjalta laskettu rationointipotentiaali sairaanhoitopiireittäin

Sairaanhoitopiirien vertailu tehokkaimpien 15 kunnan tasoon 2 599 € / as	Väestö 2013	Nettokus- tannukset 2013 M €	Nettokus- tannukset € / as 2013 laskeva	Tarve- kerroin	Sairas- tavuus- index	Tehokkaimpien kustannustaso, tarvekertoimella kohdistettuna M €	Tehokkaim- pien kust- annustaso € / as	Rationointi- potentiaali M €
Manner-Suomi	5 410 389	17 363	3 209	100	100	14 064	2 599	3 300
Itä-Savon	44 663	176	3 951	111	106	124	2 775	53
Lapin	118 252	435	3 676	105	107	329	2 785	105
Kainuun	77 109	282	3 663	114	112	224	2 905	58
Etelä-Savon	104 605	373	3 563	114	110	300	2 865	73
Pohjois-Savon	248 332	878	3 535	113	124	804	3 239	73
Kymenlaakson	174 165	608	3 491	108	108	493	2 833	115
Länsi-Pohjan	64 428	224	3 483	109	119	200	3 098	25
Pohjois-Karjalan	169 304	580	3 423	112	115	504	2 979	75
Etelä-Pohjanmaan	198 888	666	3 348	110	102	529	2 659	137
Keski-Pohjanmaan	78 261	262	3 346	103	105	216	2 761	46
Vaasan	168 480	561	3 329	98	86	381	2 263	180
Satakunnan	224 745	737	3 281	102	96	566	2 519	171
Päijät-Hämeen	213 485	685	3 208	103	105	583	2 732	102
Keski-Suomen	250 571	801	3 196	103	111	724	2 888	77
Varsinais-Suomen	473 096	1 503	3 176	98	104	1 281	2 708	221
Etelä-Karjalan	132 304	418	3 163	106	99	344	2 597	75
Pirkanmaan	519 849	1 643	3 161	98	97	1 316	2 531	328
Kanta-Hämeen	175 477	549	3 126	100	94	433	2 465	116
Pohjois-Pohjanmaa	402 257	1 257	3 124	105	119	1 234	3 068	23
Helsingin ja Uuden	1 572 123	4 726	3 006	89	85	3 479	2 213	1 247

Keskikustannukseksi muodostuu 2599 € per asukas. Tämä tavoitetaso tarkoittaisi 3,3 mrd € säästöjä. Tämä tavoitetaso perustuu siis siihen, että vaikka ikärakenteeltaan ja sairastavuudeltaan epäedullisemmassa asemassa olevat kunnat eivät aivan tälle tasolle pääsisikään, myös tehokkaimmat kunnat pystyvät varmasti kustannuksiaan nykyisestä laskemaan.

Tällaisia laskelmia voidaan esittää muitakin erilaisin perustein. Lopputulos on kaikissa sama, sairastavuus ja ikärakenne ovat vähemmän merkittäviä tekijöitä kuin palvelujärjestelmä ja sen kustannustaso. Siksi voidaan vaatia sote-sektorilta rakenneuudistusta ja asettaa sille tavoitehinta.

3 Johtopäätökset

Sote-uudistuksen keskeisenä tavoitteena järjestelmän toimivuuden ja tasa-arvoisuuden parantamisen lisäksi tulisi olla sektorin mitoittaminen kansakunnan taloudellista kantokykyä vastaavaksi.

Tässä ei riitä, että kustannusten kasvu saadaan pysäytettyä – säästöjen tulee olla todellisia, jotta kestävyysvaje saadaan kurottua umpeen. Sote-sektorin todellisen pienentämisen jälkeen sen kasvu tulee mitoittaa maksimissaan bkt:n kasvua vastaavaksi.

Sote-uudistuksen onnistumisen kannalta olisi tarkoituksenmukaista määritellä se kustannustaso, johon uudistuksella pyritään. Tavoitetaso tulee päättää sote-järjestämisalueiden käytettävissä olevaa rahamäärää määrittäessä. Tehokkaimpien alueiden taso (laskelma 3, säästö 10 %) voisi hyvin toimia lähtökohtana. Laskelmat on tässä laadittu käyttämällä nettokustannuksia, mutta todellisia säästöjä voidaan lähteä hakemaan kokonaiskustannuksista. Siten edellä esitettyjen tarkastelujen valossa noin 10 % säästö käyttökustannusten nykytasosta on mahdollinen ja realistinen. Tehokkaimpien alueiden taso on hyvä lähtökohta kapitaatio-maksulle siinäkin mielessä, että asiansa hyvin hoitaneita kuntia tai alueita ei pidä rangaista uudistuksen yhteydessä. Tehokkailta alueilta mallia ottamalla ja rakenteita uusimalla on saatavissa nykyistä parempi järjestelmä pienemmin resurssein.

Sote-sektorille palvelurakenteen tehostaminen edellyttää sitä, ettei sote-rahoitusta kerätä nykyisen käytön ja kustannusten mukaan vaan tulevan tavoitetason mukaisten palvelujen tarvitsema määrä. Seuraavassa vielä tiivistetysti ehdotuksemme ydinkohdat. Rahoitusmallin yksityiskohtien pohtimiseen on asetettu työryhmä.

1. Sote-alueen käytettävissä oleva rahamäärä uudistuksessa määräytyy tavoitetason pohjalta

Sote-järjestämisalueet olisivat oikeutettuja keräämään kunnilta kapitaatiopohjaisen maksun, jonka perustaso määräytyy valtakunnallisesti tehokkaimpien alueiden mukaan. Rahamäärän kasvu voisi olla sidottu esimerkiksi bkt:n kasvuun tai elinkustannusindeksiin. Kunnilta perittävää summaa voitaisiin tarvittaessa tarkistaa esim. tarvekertoimilla, kuten sote-järjestämislaissa on ehdotettu. Nykyistä pienempi rahamäärä pakottaisi järjestämisalueet ja tuotantovastuualueet aidosti rakenteellisten uudistusten tielle.

Valtion tuki kunnille olisi sidottu tähän sote-alueille yhteiseen perusmaksuun. Eli muita valtionapuja sote-perustein ei olisi mahdollista saada, mikäli kustannukset ylittävät näin valtakunnallisesti määrätyn katon. Sote-alueet tai tuottamisvastuussa olevat kuntayhtymät eivät saisi ottaa lainaa tappiollisen toiminnan kattamiseen.

Kunnallisen ja alueellisen itsehallinnon nimissä sote-alueille olisi voitava antaa oikeus kerätä lisämaksu korkeampaa palvelutasoa varten. Ehdottamamme malli ehkäisisi myös sen, että muiden alueiden tai kuntien, tai valtion eli meidän kaikkien, tulisi maksaa jonkin alueen haluttomuus rationalisoida omat sote-palvelunsa tehokkaimpien tasolle.

2. Kunnan sote-kustannuksia arvioitaessa on laskettava mukaan koko palvelusektori.

Kunnan tai alueen kapitaatiomaksua suunniteltaessa on huomioitava kustannuksia keven-tävät tekijät kuten työterveyshuolto ja sairausvakuutusperusteinen palvelujen käyttö. Nämä

molemmat keventävät merkittävästi aikuisväestön julkiselle sektorille kohdentamaa palvelutarvetta.

3. Rahoitusmalliin tulee sisältää erityisolosuhteita koskeva poikkeussääntö.

Haja-asutusalueiden korkeammat järjestämiskustannukset tulisi ottaa maksua määritettäessä huomioon. Poikkeussääntö koskisi Lapin, Kainuun ja Pohjois-Karjalan haja-asutusalueita. Jos isot kaupungit, Kajaani noin 40 000 asukasta ja Rovaniemi noin 60 000 asukasta, lasketaan pois, jää alueelle noin 100 000 etupäässä pienissä taajamissa asuvaa asukasta.

4. Siirtymäsääntö

Jotta malli ei johtaisi kohtuuttomuuksiin, järjestämisalueille voitaisiin taata siirtymäajaksi, esim. viideksi vuodeksi, oikeus periä lisämaksua alueensa kunnilta tai vaikkapa lisärahoitusta valtion toimesta. Tässä ajassa alueiden tulisi kyetä organisoimaan toimintansa niin, että kustannuksissa päästään maan tehokkaimpien tasolle.

Kuten tässä ja edellisissä raporteissamme olemme osoittaneet, sote-palveluiden käyttö ja kustannuserot kuntien välillä ovat merkittäviä eivätkä selity sairastavuudella. Syitä tulee hakea siitä, miten palveluiden tuotanto on järjestetty. Samoin säästöt tulee hakea rakenteita ja toimintatapoja uusimalla.

Jos kustannushyötyjen tavoitetaso on 2 mrd €, merkitsee se noin 10 % säästöä työntekijämäärässä. Tällöin Suomessa olisi edelleen Norjan, Tanskan, Alankomaiden, Ruotsin, Sveitsin ja Islannin jälkeen sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöitä seitsemänneksi eniten OECD maista. Suomessa on omia esimerkkejä yli 50 kunnasta, jotka jo toimivat tällä alhaisemmalla kustannustasolla. Tässä valossa tavoitetta voi tuskin pitää epärealistisena.

Ajallisesti rakenneuudistus pitää tehdä heti. Näin saadaan liikkumavaraa 2025 jälkeiselle ajalle, jossa suuren ikäluokan palvelutarve kasvaa ja edellyttää kapasiteetin lisäystä. Ajankohta on otollinen juuri nyt myös siksi, että sote-sektorilta eläköityy huomattava määrä työntekijöitä, jolloin mitoituksen muutos ei johda suuriin irtisanomisiin ja uudet työntekijät voidaan palkata uudistetun rakenteen mukaisiin tehtäviin.

4 Lopuksi

Tulevaisuus ei synny itsestään, se tehdään päätöksin. Myöskään sote-uudistus ei synny itsestään, se tehdään poliittisin päätöksin. Uudistuksen tavoitteisiin kuuluu saada toimivampi järjestelmä, jossa palvelut tuottavat väestölle enemmän terveyshyötyjä ja parempaa elämää mutta ne ovat tuotettu nykyistä kustannustehokkaammalla tavalla. Lähtökohdaksi sopivat huonosti suunnitelmät,

joissa sote-sektori suunnittelee jatkuvasti kasvavansa ja sote-uudistuksen toteutuksen lasketaan nostavan kustannuksia.

Tunnuslukuprojektin aikaisemmissa raporteissa todettujen päällekkäisyyksien, ylikapasiteetin ja vajaakäytön poistaminen antaa mahdollisuuden toteuttaa palvelujen tuotantoa edullisemmin. Esimerkiksi Eksoten uudet, taloudelliset ja kansainvälistä huomiota herättäneet toimintamallit ovat syntyneet innovaatioista, joita perinteisen toimintamallien rahoituksen loppuminen on vauhdittanut.

Sote-uudistuksessa tarvitaan nyt tavoitteita. Ilman taloudellista ylärajaa nykyinen meno jatkuu. Tavoitetaso on määriteltävä tavoiteltavana rationointihyötynä. Se on poliittisten päättäjien tehtävä. Tässä raportissa laskettujen mallien tarkoituksena on tämän poliittisen keskustelun ja päätöksenteon tukeminen, niitä ei pidä käsittää valmiina ehdotuksina. Vasta poliittisten päätösten jälkeen voidaan tehdä sitovat alueita ja kuntia koskevat laskelmat.

Tekijät:

Tutkimus on tehty osana yhdeksän sairaanhoitopiirin ja Kunnallisalan kehittämissäätiön rahoittamaa Tunnuslukuprojektia Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulun laskentatoimen laitoksessa sekä Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulussa arkkitehtuurin laitoksessa Sotera-instituutissa. Hankkeen johtaja on professori Teemu Malmi ja tutkijoina KTM Petra Kinnula, DI, KTM Iris Riippa, sekä professori Erkki Vauramo.

Lähdeluettelo

Kunnallisan kehittämissäätiö

Kinnula P., Malmi T., Vauramo E. (2014a): Sisältöä Sote-uudistukseen. Kunnallisan kehittämissäätiön tutkimusjulkaisusarjan julkaisu nro 78.

http://www.kaks.fi/sites/default/files/TutkJulk_78_net.pdf

Kinnula P., Malmi T., Vauramo E. (2014b): Saadaanko sote-uudistuksella tasalaatua? Kunnallisan kehittämissäätiön tutkimusjulkaisusarjan julkaisu nro 82.

http://www.kaks.fi/sites/default/files/TutkJulk_82_net_II.pdf

Muut lähteet

Häkkinen U, Nguyen L, Pekurinen M, Peltola M. (2009) Tutkimus terveyden- ja vanhustenhuollon tarve- ja valtionosuuskriteereistä. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Raportti 3/2009. Helsinki.

Kato, Y. (1993) Target costing support systems: lessons from leading Japanese companies. Management Accounting Research.

Tani, T., Okano, H., Shimizu, N., Iwabuchi, Y., Fukuda, J. & Cooray, S. (1994), Target cost management in Japanese companies: current state of the art. Management Accounting Research.

Internet lähteet:

SOTKANet 2014

Kuntien sote-kustannukset: <http://uusi.sotkanet.fi/portal/page/portal/etusivu/hakusivu?group=248>

THL 2014

Sairastavuusindeksi 2009–2011: <http://www.terveytemme.fi/sairastavuusindeksi/>

Tarvekerroin 2012: <http://www.thl.fi/fi/web/paatoksenteke-talous-ja-palvelujarjestelma/talous/tilastoja/terveyden-ja-vanhustenhuollon-tarvevakioidut-menot>

Tilastokeskus 2014

bkt:http://193.166.171.75/Dialog/varval.asp?ma=010_vtp_tau_011&ti=Bruttokansantuote+ja+%2Dtuok+E4ypii+hintoihin+1975%2D2013&path=../Database/StatFin/kan/vtp/&lang=3&multilang=fi

Inflaatio: http://www.stat.fi/tup/suoluk/suoluk_hinnat.html

Väestörakenne: http://193.166.171.75/database/StatFin/vrm/vaerak/vaerak_fi.asp

Kuntaliitto 2015

<http://www.kunnat.net/fi/asiantuntijapalvelut/soster/asiaksmaksut-talous-rahoitus/talous/nettokustannukset/Sivut/default.aspx>

Laskelmat 1-4 kunnittain

Liitteessä olevissa laskelmissa 1-4 on käytetty kuntien Kuntaliitossa olevia nettokustannuksia vuodelta 2013. Positiivinen rationointipotentiaali tarkoittaa kustannustason laskua ja negatiivinen luku tarkoittaa kustannusten kasvua.

Kunnan koko selviää liitteestä myös väriluokituksen kautta, siniset kunnat ovat pieniä kuntia, keskikokoiset ovat ruskeita ja suuret kunnat on merkitty vihreällä. Lisäksi laskelmat 1-4 on merkitty eri väreillä niiden erottamiseksi.

Nro	Kunta	Sairaanhoito- piiri	Erva	THL tarve- ker- roin	THL sairas- tavuus- index	Väestö 2013	Sote- käyttö- kust. 2013 1 000 €	Kust € / as 2013 laskeva	Laskel- man 1 ratio- nointi- pot. 1 000 €	Laskel- man 2 ratio- nointi- pot. 1 000 €	Laskel- man 3 ratio- nointi- pot. 1 000 €	Laskel- man 4 ratio- nointi- pot. 1 000 €	Laskel- man 3 hyöty %
583	Pelkosenniemi	Lapin	OYS	112	131	965	5 335	5 531	2 239	2 377	2 484	2 020	47 %
732	Salla	Lapin	OYS	128	119	3 935	20 278	5 154	7 651	8 211	8 651	4 818	43 %
265	Kivijärvi	Keski-Suomen	KYS	132	146	1 281	6 541	5 106	2 430	2 613	2 756	1 364	42 %
697	Ristijärvi	Kainuun	OYS	114	123	1 439	7 057	4 906	2 441	2 646	2 806	2 011	40 %
854	Pello	Lapin	OYS	121	117	3 779	18 484	4 891	6 356	6 893	7 316	4 428	40 %
921	Vesanto	Pohjois-Savon	KYS	136	124	2 308	11 252	4 875	3 845	4 173	4 431	1 640	39 %
620	Puolanka	Kainuun	OYS	114	127	2 905	14 030	4 830	4 709	5 122	5 447	3 841	39 %
072	Hailuoto	Pohjois- Pohjanmaan	OYS	105	119	993	4 778	4 814	1 593	1 734	1 845	1 580	39 %
614	Posio	Lapin	OYS	125	130	3 693	17 579	4 761	5 728	6 254	6 666	3 395	38 %
687	Rautavaara	Pohjois-Savon	KYS	141	145	1 799	8 548	4 753	2 776	3 032	3 233	799	38 %
176	Juuka	Pohjois- Karjalan	KYS	131	129	5 264	24 713	4 695	7 821	8 570	9 158	3 535	37 %
216	Kannonkoski	Keski-Suomen	KYS	127	131	1 537	7 173	4 668	2 242	2 461	2 632	1 188	37 %
312	Kyyjärvi	Keski-Suomen	KYS	121	128	1 450	6 727	4 639	2 074	2 280	2 442	1 350	36 %
435	Luhanka	Keski-Suomen	KYS	123	113	768	3 550	4 623	1 085	1 195	1 281	645	36 %
090	Heinävesi	Pohjois- Karjalan	KYS	133	133	3 705	17 070	4 608	5 181	5 708	6 122	1 940	36 %
742	Savukoski	Lapin	OYS	110	95	1 127	5 178	4 597	1 563	1 723	1 849	1 393	36 %
976	Ylitornio	Länsi-Pohjan	OYS	125	106	4 519	20 719	4 585	6 216	6 859	7 364	3 420	36 %
151	Isojoki	Etelä- Pohjanmaan	TAYS	129	109	2 274	10 322	4 540	3 026	3 349	3 603	1 334	35 %
105	Hyrynsalmi	Kainuun	OYS	114	129	2 584	11 729	4 539	3 436	3 804	4 093	2 664	35 %
844	Tervo	Pohjois-Savon	KYS	132	127	1 687	7 626	4 522	2 214	2 454	2 642	805	35 %
768	Sulkava	Itä-Savon	KYS	121	118	2 819	12 652	4 488	3 605	4 006	4 321	2 197	34 %
146	Ilomantsi	Pohjois- Karjalan	KYS	136	130	5 654	25 309	4 477	7 165	7 970	8 601	1 798	34 %
304	Kustavi	Varsinais- Suomen	TYKS	109	91	879	3 924	4 464	1 103	1 228	1 326	980	34 %
890	Utsjoki	Lapin	OYS	106	108	1 282	5 702	4 448	1 588	1 770	1 914	1 547	34 %
204	Kaavi	Pohjois-Savon	KYS	140	155	3 288	14 600	4 440	4 048	4 516	4 883	497	33 %
495	Multia	Keski-Suomen	KYS	126	114	1 797	7 960	4 431	2 195	2 451	2 651	1 008	33 %
174	Juankoski	Pohjois-Savon	KYS	127	138	5 044	22 320	4 425	6 132	6 850	7 414	2 637	33 %
777	Suomussalmi	Kainuun	OYS	114	114	8 737	38 549	4 412	10 510	11 753	12 730	7 900	33 %

791	Siikalatva	Pohjois-Pohjanmaan	OYS	126	127	5 920	25 969	4 387	6 970	7 813	8 474	3 051	33 %
320	Kemijärvi	Lapin	OYS	118	102	8 038	35 138	4 372	9 342	10 486	11 384	6 131	32 %
702	Ruovesi	Pirkanmaan	TAYS	114	105	4 820	21 052	4 368	5 585	6 270	6 809	4 200	32 %
683	Ranua	Lapin	OYS	116	126	4 191	18 234	4 351	4 785	5 382	5 850	3 342	32 %
595	Pielavesi	Pohjois-Savon	KYS	130	139	4 875	21 025	4 313	5 380	6 073	6 618	1 593	31 %
623	Puumala	Etelä-Savon	KYS	126	118	2 347	10 109	4 308	2 579	2 913	3 175	1 073	31 %
911	Valtimo	Pohjois-Karjalan	KYS	134	130	2 400	10 318	4 299	2 616	2 958	3 226	447	31 %
291	Kuhmoinen	Pirkanmaan	TAYS	125	106	2 424	10 397	4 290	2 620	2 964	3 235	1 104	31 %
413	Lavia	Satakunnan	TYKS	121	126	1 909	8 186	4 288	2 060	2 331	2 544	1 090	31 %
626	Pyhäjärvi	Pohjois-Pohjanmaan	OYS	131	148	5 790	24 788	4 281	6 206	7 030	7 677	1 459	31 %
778	Suonenjoki	Pohjois-Savon	KYS	125	130	7 476	31 733	4 245	7 740	8 804	9 640	3 131	30 %
707	Rääkkylä	Pohjois-Karjalan	KYS	124	121	2 479	10 513	4 242	2 559	2 911	3 188	1 085	30 %
931	Viitasaari	Keski-Suomen	KYS	121	134	6 926	29 245	4 222	7 017	8 003	8 777	3 539	30 %
081	Hartola	Päijät-Hämeen	TAYS	117	117	3 152	13 244	4 202	3 130	3 578	3 930	1 906	30 %
681	Rantasalmi*	Itä-Savon	KYS	117	116	3 897	16 347	4 195	3 842	4 396	4 832	2 375	30 %
686	Rautalampi	Pohjois-Savon	KYS	130	122	3 435	14 325	4 170	3 301	3 789	4 173	590	29 %
615	Pudasjärvi	Pohjois-Pohjanmaan	OYS	124	143	8 579	35 582	4 148	8 051	9 272	10 231	3 011	29 %
290	Kuhmo	Kainuun	OYS	114	113	9 172	38 025	4 146	8 589	9 894	10 920	5 849	29 %
422	Lieksa	Pohjois-Karjalan	KYS	124	117	12 351	51 129	4 140	11 491	13 248	14 629	4 112	29 %
047	Enontekiö	Lapin	OYS	104	85	1 886	7 798	4 136	1 747	2 015	2 226	1 801	29 %
691	Reisjärvi	Keski-Pohjanmaan	OYS	122	124	2 943	12 063	4 099	2 618	3 037	3 366	1 027	28 %
785	Vaala	Pohjois-Pohjanmaan	OYS	133	130	3 222	13 164	4 086	2 826	3 284	3 644	30	28 %
846	Teuva	Etelä-Pohjanmaan	TAYS	118	92	5 712	23 138	4 051	4 808	5 621	6 259	2 474	27 %
172	Joutsa	Keski-Suomen	KYS	117	123	4 878	19 732	4 046	4 079	4 773	5 318	2 226	27 %
213	Kangasniemi	Etelä-Savon	KYS	124	111	5 820	23 464	4 032	4 786	5 614	6 264	1 288	27 %
052	Evijärvi*	Etelä-Pohjanmaan	TAYS	123	99	2 686	10 783	4 015	2 165	2 547	2 847	694	26 %
578	Paltamo	Kainuun	OYS	114	124	3 682	14 763	4 010	2 948	3 471	3 883	1 848	26 %
077	Hankasalmi	Keski-Suomen	KYS	122	130	5 429	21 695	3 996	4 273	5 046	5 652	1 347	26 %
759	Soini	Etelä-Pohjanmaan	TAYS	124	100	2 307	9 208	3 992	1 806	2 134	2 392	414	26 %
593	Pieksämäki	Etelä-Savon	KYS	121	120	19 348	76 996	3 980	14 904	17 657	19 820	5 209	26 %
857	Tuusniemi	Pohjois-Savon	KYS	134	143	2 799	11 135	3 979	2 154	2 552	2 865	-328	26 %
069	Haapajärvi	Pohjois-Pohjanmaan	OYS	116	140	7 629	30 325	3 975	5 843	6 928	7 781	3 096	26 %
239	Keitele	Pohjois-Savon	KYS	120	136	2 452	9 738	3 972	1 871	2 220	2 494	698	26 %
758	Sodankylä	Lapin	OYS	109	116	8 859	35 169	3 970	6 738	7 998	8 988	5 487	26 %
226	Karstula	Keski-Suomen	KYS	116	113	4 360	17 301	3 969	3 311	3 931	4 418	1 790	26 %
918	Vehmaa	Varsinais-Suomen	TYKS	107	120	2 327	9 196	3 952	1 728	2 059	2 319	1 546	25 %
601	Pihtipudas	Keski-Suomen	KYS	122	134	4 398	17 374	3 951	3 261	3 887	4 378	976	25 %
739	Savitaipale	Etelä-Karjalan	HYKS	117	86	3 747	14 798	3 950	2 775	3 308	3 726	1 332	25 %
498	Muonio	Lapin	OYS	97	80	2 389	9 418	3 943	1 752	2 092	2 359	2 298	25 %

576	Padasjoki	Päijät-Hämeen	TAYS	120	115	3 306	13 001	3 933	2 391	2 862	3 231	812	25 %
046	Enonkoski	Itä-Savon	KYS	119	122	1 527	6 004	3 932	1 103	1 320	1 491	430	25 %
250	Kihniö	Pirkanmaan	TAYS	119	101	2 129	8 366	3 929	1 533	1 836	2 074	587	25 %
260	Kitee	Pohjois-Karjalan	KYS	112	118	11 269	44 195	3 922	8 030	9 633	10 893	5 480	25 %
079	Harjavalta	Satakunnan	TYKS	108	100	7 447	29 173	3 918	5 275	6 334	7 167	4 610	25 %
762	Sonkajärvi*	Pohjois-Savon	KYS	122	121	4 474	17 512	3 915	3 156	3 792	4 292	773	25 %
889	Utajärvi	Pohjois-Pohjanmaan	OYS	128	135	2 948	11 538	3 914	2 078	2 498	2 827	-46	25 %
261	Kittilä	Lapin	OYS	101	101	6 433	25 110	3 903	4 465	5 380	6 099	5 268	24 %
580	Parikkala	Etelä-Karjalan	HYKS	119	105	5 550	21 657	3 902	3 846	4 635	5 255	1 450	24 %
421	Lestijärvi	Keski-Pohjanmaan	OYS	128	135	827	3 224	3 901	572	689	782	-24	24 %
317	Kärsämäki	Pohjois-Pohjanmaan	OYS	122	127	2 741	10 659	3 889	1 864	2 254	2 560	364	24 %
402	Lapinlahti	Pohjois-Savon	KYS	123	127	10 233	39 788	3 888	6 949	8 405	9 548	1 250	24 %
218	Karjoki	Etelä-Pohjanmaan	TAYS	120	88	1 488	5 781	3 885	1 006	1 217	1 384	323	24 %
740	Savonlinna	Itä-Savon	KYS	109	103	36 420	141 473	3 884	24 591	29 773	33 844	19 763	24 %
078	Hanko	Helsingin ja Uudenmaan	HYKS	99	96	9 188	35 622	3 877	6 136	7 443	8 470	7 674	24 %
309	Outokumpu	Pohjois-Karjalan	KYS	122	135	7 303	28 312	3 877	4 876	5 915	6 731	937	24 %
588	Pertunmaa	Etelä-Savon	KYS	119	107	1 850	7 165	3 874	1 230	1 493	1 699	393	24 %
263	Kiuruvesi	Pohjois-Savon	KYS	125	134	8 928	34 529	3 868	5 878	7 148	8 146	411	24 %
508	Mänttä-Vilppula	Pirkanmaan	TAYS	115	106	11 010	42 501	3 860	7 167	8 734	9 964	3 669	23 %
475	Maalahti	Vaasan	TYKS	104	76	5 583	21 459	3 844	3 541	4 336	4 960	3 606	23 %
403	Lappajärvi*	Etelä-Pohjanmaan	TAYS	122	93	3 350	12 873	3 843	2 122	2 598	2 973	327	23 %
305	Kuusamo	Pohjois-Pohjanmaan	OYS	120	130	16 060	61 615	3 837	10 076	12 361	14 156	2 361	23 %
256	Kinnula	Keski-Suomen	KYS	116	125	1 767	6 776	3 836	1 107	1 359	1 556	465	23 %
924	Veteli	Keski-Pohjanmaan	OYS	114	112	3 357	12 823	3 820	2 050	2 528	2 903	1 067	23 %
845	Tervola	Länsi-Pohjan	OYS	115	101	3 323	12 604	3 793	1 941	2 414	2 785	833	22 %
832	Taivalkoski	Pohjois-Pohjanmaan	OYS	118	124	4 282	16 228	3 790	2 486	3 096	3 574	671	22 %
275	Konnevesi	Keski-Suomen	KYS	114	99	2 875	10 895	3 790	1 668	2 077	2 399	829	22 %
285	Kotka	Kymenlaakson	HYKS	112	124	54 822	207 016	3 776	31 077	38 877	45 004	17 936	22 %
689	Rautjärvi	Etelä-Karjalan	HYKS	131	116	3 733	14 067	3 768	2 087	2 618	3 035	-961	22 %
729	Saarijärvi*	Keski-Suomen	KYS	116	113	10 212	38 475	3 768	5 704	7 157	8 298	2 234	22 %
989	Ähtäri	Etelä-Pohjanmaan	TAYS	117	103	6 317	23 800	3 768	3 527	4 426	5 132	1 192	22 %
887	Ujala	Pirkanmaan	TAYS	110	96	5 140	19 238	3 743	2 744	3 475	4 050	1 859	21 %
541	Nurmes	Pohjois-Karjalan	KYS	130	125	8 250	30 852	3 740	4 377	5 551	6 473	-2 027	21 %
619	Punkalaidun	Varsinais-Suomen	TYKS	114	103	3 188	11 887	3 729	1 656	2 109	2 466	712	21 %
751	Simo	Länsi-Pohjan	OYS	107	124	3 393	12 633	3 724	1 745	2 228	2 607	1 466	21 %
240	Kemi	Länsi-Pohjan	OYS	116	144	22 189	82 600	3 723	11 391	14 548	17 028	3 419	21 %
182	Jämsä	Pirkanmaan	TAYS	113	105	22 246	82 767	3 721	11 373	14 539	17 025	5 649	21 %
484	Merikarvia	Satakunnan	TYKS	118	105	3 248	12 042	3 708	1 620	2 082	2 445	280	20 %

148	Inari	Lapin	OYS	101	109	6 763	25 059	3 705	3 355	4 317	5 073	4 139	20 %
630	Pyhäntä	Pohjois-Pohjanmaan	OYS	117	119	1 556	5 751	3 697	759	980	1 154	192	20 %
273	Kolari	Lapin	OYS	105	104	3 869	14 293	3 694	1 876	2 427	2 859	1 787	20 %
178	Juva	Etelä-Savon	KYS	120	110	6 734	24 851	3 691	3 241	4 199	4 952	54	20 %
934	Vimpeli	Etelä-Pohjanmaan	TAYS	118	100	3 188	11 757	3 688	1 526	1 979	2 335	211	20 %
300	Kuortane	Etelä-Pohjanmaan	TAYS	119	101	3 834	14 125	3 684	1 821	2 366	2 795	169	20 %
009	Alavieska*	Pohjois-Pohjanmaan	OYS	117	121	2 751	10 129	3 682	1 302	1 693	2 000	270	20 %
915	Varkaus	Pohjois-Savon	KYS	117	126	22 224	81 656	3 674	10 335	13 497	15 981	1 705	20 %
177	Juupajoki	Pirkanmaan	TAYS	105	95	2 031	7 457	3 671	939	1 228	1 455	895	20 %
584	Perho	Keski-Pohjanmaan	OYS	112	108	2 923	10 718	3 667	1 337	1 753	2 080	689	19 %
271	Kokemäki	Satakunnan	TYKS	111	99	7 831	28 704	3 665	3 572	4 687	5 562	1 960	19 %
895	Uusikaupunki	Varsinais-Suomen	TYKS	105	100	15 481	56 602	3 656	6 919	9 122	10 852	6 867	19 %
280	Korsnäs	Vaasan	TYKS	114	84	2 225	8 133	3 655	992	1 309	1 557	377	19 %
430	Loimaa	Varsinais-Suomen	TYKS	111	103	16 719	61 060	3 652	7 405	9 784	11 653	4 028	19 %
747	Siikainen	Satakunnan	TYKS	117	111	1 637	5 966	3 646	714	947	1 130	87	19 %
507	Mäntyharju	Etelä-Savon	KYS	119	123	6 322	23 047	3 646	2 759	3 659	4 365	-19	19 %
781	Sysmä	Päijät-Hämeen	TAYS	121	113	4 159	15 148	3 643	1 802	2 394	2 859	-262	19 %
936	Virrat	Pirkanmaan	TAYS	114	97	7 332	26 680	3 639	3 150	4 193	5 013	1 108	19 %
232	Kauhajoki	Etelä-Pohjanmaan	TAYS	116	110	14 124	51 276	3 630	5 948	7 958	9 537	960	19 %
099	Honkajoki	Satakunnan	TYKS	113	109	1 826	6 615	3 623	756	1 016	1 220	310	18 %
097	Hirvensalmi	Etelä-Savon	KYS	120	100	2 358	8 541	3 623	975	1 310	1 574	-101	18 %
074	Halsua	Keski-Pohjanmaan	OYS	114	78	1 239	4 486	3 622	512	688	826	147	18 %
746	Sievi*	Pohjois-Pohjanmaan	OYS	119	123	5 220	18 855	3 612	2 104	2 847	3 430	-246	18 %
016	Asikkala	Päijät-Hämeen	TAYS	104	97	8 433	30 337	3 597	3 273	4 473	5 415	3 521	18 %
164	Jalasjärvi	Etelä-Pohjanmaan	TAYS	115	116	8 029	28 804	3 587	3 036	4 179	5 076	549	18 %
231	Kaskinen	Vaasan	TYKS	102	89	1 366	4 890	3 580	506	701	853	634	17 %
005	Alajärvi	Etelä-Pohjanmaan	TAYS	120	106	10 248	36 663	3 578	3 776	5 234	6 380	-1 013	17 %
925	Vieremä*	Pohjois-Savon	KYS	115	126	3 902	13 953	3 576	1 431	1 986	2 422	131	17 %
608	Pomarkku	Satakunnan	TYKS	116	118	2 357	8 417	3 572	854	1 190	1 453	30	17 %
562	Orivesi	Pirkanmaan	TAYS	104	89	9 601	34 224	3 565	3 413	4 779	5 852	3 510	17 %
848	Tohmajärvi	Pohjois-Karjalan	KYS	119	111	4 887	17 418	3 565	1 736	2 432	2 978	-386	17 %
598	Pietarsaari	Vaasan	TYKS	102	93	19 657	69 995	3 561	6 912	9 708	11 905	8 369	17 %
790	Sastamala	Pirkanmaan	TAYS	109	105	25 629	91 245	3 560	8 995	12 641	15 506	5 917	17 %
230	Karvia	Satakunnan	TYKS	116	106	2 534	9 012	3 556	880	1 240	1 524	-5	17 %
249	Keuruu	Keski-Suomen	KYS	114	112	10 399	36 875	3 546	3 501	4 981	6 143	481	17 %
322	Kemiönsaari	Varsinais-Suomen	TYKS	103	91	7 044	24 921	3 538	2 317	3 319	4 106	2 667	16 %
301	Kurikka	Etelä-Pohjanmaan	TAYS	114	107	14 359	50 749	3 534	4 669	6 712	8 316	658	16 %

071	Haapavesi	Pohjois-Pohjanmaan	OYS	118	128	7 262	25 640	3 531	2 334	3 368	4 179	-685	16 %
316	Kärkölä	Päijät-Hämeen	TAYS	99	102	4 764	16 812	3 529	1 525	2 202	2 735	2 413	16 %
010	Alavus	Etelä-Pohjanmaan	TAYS	119	111	12 285	43 347	3 529	3 923	5 671	7 044	-1 648	16 %
581	Parkano	Pirkanmaan	TAYS	110	109	6 877	24 224	3 523	2 154	3 133	3 901	933	16 %
710	Raasepori	Helsingin ja Uudenmaan	HYKS	98	92	28 762	101 099	3 515	8 793	12 886	16 100	14 281	16 %
181	Jämijärvi*	Satakunnan	TYKS	112	91	1 979	6 944	3 510	595	876	1 097	133	16 %
563	Oulainen	Pohjois-Pohjanmaan	OYS	119	128	7 810	27 405	3 509	2 342	3 453	4 326	-1 187	16 %
476	Maaninka	Pohjois-Savon	KYS	114	128	3 799	13 323	3 508	1 133	1 673	2 098	70	16 %
607	Polvijärvi	Pohjois-Karjalan	KYS	121	125	4 696	16 468	3 507	1 397	2 066	2 590	-971	16 %
233	Kauhava	Etelä-Pohjanmaan	TAYS	115	102	17 134	59 941	3 498	4 955	7 392	9 307	-675	16 %
288	Kruunupyy	Keski-Pohjanmaan	OYS	98	80	6 674	23 268	3 486	1 849	2 799	3 545	3 171	15 %
833	Taivassalo	Varsinais-Suomen	TYKS	108	111	1 675	5 817	3 474	443	681	869	269	15 %
171	Joroinen	Etelä-Savon	KYS	113	114	5 252	18 235	3 472	1 380	2 128	2 715	-20	15 %
545	Närpiö	Vaasan	TYKS	103	80	9 358	32 317	3 454	2 286	3 617	4 663	2 729	14 %
142	Iitti	Päijät-Hämeen	TAYS	106	87	6 968	24 013	3 446	1 651	2 642	3 421	1 416	14 %
143	Ikaalinen	Pirkanmaan	TAYS	106	99	7 325	25 179	3 438	1 673	2 715	3 533	1 423	14 %
748	Siikajoki	Pohjois-Pohjanmaan	OYS	124	152	5 595	19 223	3 436	1 267	2 063	2 688	-2 097	14 %
241	Keminmaa	Länsi-Pohjan	OYS	99	110	8 575	29 420	3 431	1 901	3 121	4 079	3 439	14 %
849	Toholampi	Keski-Pohjanmaan	OYS	106	101	3 404	11 677	3 431	754	1 239	1 619	604	14 %
399	Laihia	Vaasan	TYKS	101	91	8 000	27 328	3 416	1 654	2 792	3 686	2 501	13 %
535	Nivala*	Pohjois-Pohjanmaan	OYS	116	118	10 964	37 425	3 414	2 241	3 800	5 026	-1 435	13 %
635	Pälkäne	Pirkanmaan	TAYS	107	101	6 817	23 259	3 412	1 383	2 353	3 115	902	13 %
489	Miehikkälä	Kymenlaakson	HYKS	131	123	2 161	7 367	3 409	431	739	980	-1 308	13 %
905	Vaasa	Vaasan	TYKS	97	93	65 998	224 930	3 408	13 127	22 517	29 893	27 970	13 %
783	Säkylä	Satakunnan	TYKS	99	97	4 599	15 633	3 399	873	1 528	2 042	1 664	13 %
946	Vöyri	Vaasan	TYKS	103	85	6 686	22 712	3 397	1 257	2 208	2 955	1 538	13 %
075	Hamina	Kymenlaakson	HYKS	105	107	21 230	72 057	3 394	3 926	6 946	9 319	3 486	13 %
981	Ypäjä	Kanta-Hämeen	TAYS	102	108	2 496	8 467	3 392	457	812	1 091	670	13 %
140	Iisalmi	Pohjois-Savon	KYS	116	121	22 153	75 088	3 390	3 993	7 145	9 621	-3 577	13 %
420	Leppävirta	Pohjois-Savon	KYS	118	124	10 222	34 634	3 388	1 829	3 283	4 426	-2 226	13 %
287	Kristiinankaupunki	Vaasan	TYKS	108	83	7 028	23 776	3 383	1 222	2 222	3 007	430	13 %
700	Ruokolahti	Etelä-Karjalan	HYKS	109	99	5 542	18 701	3 374	915	1 704	2 323	152	12 %
286	Kouvola	Kymenlaakson	HYKS	106	99	87 111	293 896	3 374	14 333	26 727	36 464	10 231	12 %
765	Sotkamo	Kainuun	OYS	114	111	10 671	35 953	3 369	1 708	3 226	4 419	-1 480	12 %
224	Karkkila	Helsingin ja Uudenmaan	HYKS	103	103	9 097	30 586	3 362	1 393	2 687	3 703	1 838	12 %
761	Somero	Varsinais-Suomen	TYKS	107	108	9 188	30 791	3 351	1 306	2 613	3 640	737	12 %

992	Äänekoski	Keski-Suomen	KYS	112	125	20 171	67 426	3 343	2 692	5 562	7 816	-2 142	12 %
297	Kuopio	Pohjois-Savon	KYS	107	123	105 739	352 317	3 332	12 972	28 016	39 834	4 095	11 %
050	Eura	Satakunnan	TYKS	104	92	12 387	41 252	3 330	1 499	3 261	4 646	1 601	11 %
111	Heinola	Päijät-Hämeen	TAYS	110	114	20 015	66 653	3 330	2 419	5 267	7 504	-723	11 %
102	Huittinen	Satakunnan	TYKS	105	93	10 583	35 203	3 326	1 239	2 745	3 928	1 087	11 %
504	Myrskylä	Päijät-Hämeen	TAYS	101	106	1 990	6 614	3 325	229	513	735	444	11 %
434	Loviisa	Helsingin ja Uudenmaan	HYKS	103	99	15 506	51 485	3 320	1 722	3 928	5 661	2 388	11 %
061	Forssa	Kanta-Hämeen	TAYS	111	108	17 697	58 626	3 313	1 832	4 350	6 328	-1 546	11 %
893	Uusikaarlepyy	Vaasan	TYKS	97	78	7 528	24 916	3 310	758	1 829	2 670	2 554	11 %
480	Marttila	Varsinais-Suomen	TYKS	109	107	2 037	6 740	3 310	205	495	722	-80	11 %
491	Mikkeli	Etelä-Savon	KYS	109	104	54 577	180 342	3 304	5 190	12 955	19 055	-1 346	11 %
684	Rauma	Satakunnan	TYKS	100	88	39 911	131 870	3 304	3 786	9 464	13 925	9 003	11 %
503	Mynämäki	Varsinais-Suomen	TYKS	101	92	7 964	26 311	3 304	753	1 886	2 776	1 583	11 %
091	Helsinki	Helsingin ja Uudenmaan	HYKS	91	85	608 316	2 007 188	3 300	54 938	141 488	209 478	299 271	10 %
319	Köyliö	Satakunnan	TYKS	99	89	2 719	8 967	3 298	241	628	932	709	10 %
441	Luumäki	Etelä-Karjalan	HYKS	109	85	5 007	16 440	3 283	371	1 084	1 643	-243	10 %
236	Kaustinen	Keski-Pohjanmaan	OYS	102	82	4 288	14 073	3 282	314	924	1 403	675	10 %
678	Raahe	Pohjois-Pohjanmaan	OYS	111	123	25 583	83 879	3 279	1 776	5 416	8 276	-3 513	10 %
853	Turku	Varsinais-Suomen	TYKS	98	111	181 149	593 191	3 275	11 836	37 610	57 857	48 524	10 %
020	Akaa	Pirkanmaan	TAYS	100	95	17 121	56 010	3 271	1 064	3 500	5 413	3 466	10 %
694	Riihimäki	Kanta-Hämeen	TAYS	98	95	29 267	95 597	3 266	1 673	5 837	9 108	7 334	10 %
214	Kankaanpää	Satakunnan	TYKS	105	97	11 965	39 066	3 265	668	2 370	3 708	407	9 %
494	Muhos	Pohjois-Pohjanmaan	OYS	110	128	8 973	29 262	3 261	466	1 742	2 745	-955	9 %
636	Pöytyä	Varsinais-Suomen	TYKS	107	93	8 580	27 968	3 260	434	1 655	2 613	-127	9 %
103	Humppila	Kanta-Hämeen	TAYS	104	94	2 480	8 072	3 255	114	467	744	156	9 %
283	Hämeenkoski*	Päijät-Hämeen	TAYS	103	93	2 091	6 795	3 250	85	382	616	192	9 %
445	Parainen	Varsinais-Suomen	TYKS	94	95	15 534	50 461	3 248	608	2 818	4 554	5 879	9 %
400	Laitila	Varsinais-Suomen	TYKS	107	111	8 474	27 509	3 246	315	1 521	2 468	-250	9 %
837	Tampere	Pirkanmaan	TAYS	97	96	218 934	710 074	3 243	7 458	38 607	63 077	59 805	9 %
284	Koski	Varsinais-Suomen	TYKS	107	99	2 437	7 868	3 229	48	395	667	-102	8 %
531	Nakkila	Satakunnan	TYKS	102	95	5 727	18 488	3 229	110	925	1 565	583	8 %
205	Kajaani	Kainuun	OYS	114	106	37 921	122 356	3 227	659	6 055	10 293	-10 670	8 %
272	Kokkola	Keski-Pohjanmaan	OYS	101	109	46 902	151 189	3 224	668	7 341	12 583	5 693	8 %
483	Merijärvi	Pohjois-Pohjanmaan	OYS	117	105	1 165	3 742	3 213	5	170	301	-439	8 %

109	Hämeenlinna	Kanta-Hämeen	TAYS	102	95	67 652	217 259	3 211	147	9 772	17 333	6 169	8 %
217	Kannus	Keski-Pohjanmaan	OYS	107	115	5 706	18 299	3 207	0	800	1 438	-380	8 %
152	Isokyrö	Etelä-Pohjanmaan	TAYS	109	98	4 870	15 605	3 204	0	669	1 213	-734	8 %
560	Orimattila*	Päijät-Hämeen	TAYS	101	102	16 324	52 097	3 192	0	2 033	3 857	1 468	7 %
398	Lahti	Päijät-Hämeen	HYKS	103	106	103 190	329 024	3 189	0	12 541	24 075	4 191	7 %
561	Oripää	Varsinais-Suomen	TYKS	104	91	1 429	4 547	3 183	0	165	325	-5	7 %
051	Eurajoki	Satakunnan	TYKS	97	89	5 927	18 782	3 169	0	605	1 268	1 221	7 %
609	Pori	Satakunnan	TYKS	101	101	83 391	262 974	3 154	0	7 214	16 535	4 010	6 %
624	Pyhtää	Kymenlaakson	HYKS	101	98	5 381	16 931	3 147	0	429	1 030	240	6 %
106	Hyvinkää	Helsingin ja Uudenmaan	HYKS	98	93	45 890	144 382	3 146	0	3 638	8 767	6 712	6 %
734	Salo	Varsinais-Suomen	TYKS	101	102	54 668	171 951	3 145	0	4 284	10 394	2 209	6 %
698	Rovaniemi	Lapin	OYS	100	103	61 046	191 958	3 144	0	4 730	11 553	4 867	6 %
442	Luvia	Satakunnan	TYKS	90	75	3 358	10 496	3 126	0	198	574	1 180	5 %
592	Petäjävesi	Keski-Suomen	KYS	108	108	4 110	12 848	3 126	0	243	702	-737	5 %
908	Valkeakoski	Pirkanmaan	TAYS	100	102	21 151	66 088	3 125	0	1 220	3 584	954	5 %
086	Hausjärvi	Kanta-Hämeen	TAYS	95	95	8 837	27 574	3 120	0	471	1 459	1 896	5 %
426	Liperi	Pohjois-Karjalan	KYS	104	112	12 397	38 680	3 120	0	660	2 045	-924	5 %
153	Imatra	Etelä-Karjalan	HYKS	112	108	28 257	88 141	3 119	0	1 479	4 637	-8 649	5 %
407	Lapinjärvi	Helsingin ja Uudenmaan	HYKS	101	95	2 825	8 810	3 119	0	147	463	21	5 %
444	Lohja	Helsingin ja Uudenmaan	HYKS	96	97	47 610	148 176	3 112	0	2 158	7 479	8 397	5 %
935	Virolahti	Kymenlaakson	HYKS	116	111	3 461	10 713	3 095	0	99	485	-1 571	5 %
167	Joensuu	Pohjois-Karjalan	KYS	107	110	74 320	229 998	3 095	0	2 061	10 367	-13 105	5 %
405	Lappeenranta	Etelä-Karjalan	HYKS	102	99	72 541	224 470	3 094	0	1 987	10 095	-1 541	4 %
139	Ii	Pohjois-Pohjanmaan	OYS	105	117	9 592	29 564	3 082	0	145	1 217	-1 462	4 %
631	Pyhärinta	Varsinais-Suomen	TYKS	96	88	2 188	6 726	3 074	0	15	260	271	4 %
850	Toivakka	Keski-Suomen	KYS	100	91	2 461	7 561	3 073	0	15	290	8	4 %
408	Lapua	Etelä-Pohjanmaan	TAYS	109	103	14 671	44 932	3 063	0	0	1 576	-4 140	4 %
436	Lumijoki	Pohjois-Pohjanmaan	OYS	104	103	2 072	6 305	3 044	0	0	183	-312	3 %
165	Janakkala	Kanta-Hämeen	TAYS	96	89	16 882	51 205	3 033	0	0	1 316	1 353	3 %
625	Pyhäjoki	Pohjois-Pohjanmaan	OYS	117	104	3 334	10 063	3 019	0	0	212	-1 892	2 %
108	Hämeenkyrö	Pirkanmaan	TAYS	102	104	10 541	31 723	3 009	0	0	572	-1 287	2 %
410	Laukaa	Keski-Suomen	KYS	95	100	18 535	55 489	2 994	0	0	715	1 350	1 %
977	Ylivieska*	Pohjois-Pohjanmaan	OYS	104	116	14 641	43 763	2 989	0	0	497	-3 038	1 %

680	Raisio	Varsinais-Suomen	TYKS	97	103	24 564	73 412	2 989	0	0	821	-36	1 %
529	Naantali	Varsinais-Suomen	TYKS	92	100	18 842	56 212	2 983	0	0	531	2 922	1 %
577	Paimio	Varsinais-Suomen	TYKS	93	88	10 591	31 532	2 977	0	0	235	1 456	1 %
859	Tyrnävä	Pohjois-Pohjanmaan	OYS	99	108	6 628	19 681	2 970	0	0	95	-368	0 %
851	Tornio	Länsi-Pohjan	OYS	101	101	22 430	66 405	2 961	0	0	119	-3 059	0 %
145	Ilmajoki	Etelä-Pohjanmaan	TAYS	106	95	12 061	35 669	2 958	0	0	28	-3 505	0 %
886	Ulvila	Satakunnan	TYKS	95	90	13 416	39 668	2 957	0	0	22	677	0 %
743	Seinäjäki	Etelä-Pohjanmaan	TAYS	98	97	59 955	177 065	2 953	0	0	0	-4 062	0 %
179	Jyväskylä	Keski-Suomen	KYS	97	107	134 070	395 780	2 952	0	0	0	-4 823	0 %
616	Pukkila	Päijät-Hämeen	TAYS	96	94	2 042	6 018	2 948	0	0	0	27	0 %
499	Mustasaari	Vaasan	TYKS	89	75	19 083	56 199	2 945	0	0	0	3 941	0 %
749	Siilinjärvi	Pohjois-Savon	KYS	96	106	21 499	62 748	2 919	0	0	0	-562	0 %
186	Järvenpää	Helsingin ja Uudenmaan	HYKS	89	87	39 800	115 877	2 912	0	0	0	6 821	0 %
149	Inkoo	Helsingin ja Uudenmaan	HYKS	89	88	5 550	16 058	2 893	0	0	0	872	0 %
564	Oulu	Pohjois-Pohjanmaan	OYS	98	113	192 323	553 644	2 879	0	0	0	-25 959	0 %
922	Vesilahti	Pirkanmaan	TAYS	93	82	4 455	12 805	2 874	0	0	0	123	0 %
532	Nastola	Päijät-Hämeen	TAYS	96	106	15 034	43 113	2 868	0	0	0	-1 017	0 %
018	Askola	Helsingin ja Uudenmaan	HYKS	90	88	4 990	14 201	2 846	0	0	0	370	0 %
834	Tammela	Kanta-Hämeen	TAYS	103	88	6 508	18 440	2 833	0	0	0	-2 218	0 %
538	Nousiainen	Varsinais-Suomen	TYKS	91	106	4 859	13 767	2 833	0	0	0	245	0 %
738	Sauvo	Varsinais-Suomen	TYKS	95	91	3 033	8 561	2 823	0	0	0	-296	0 %
098	Hollola	Päijät-Hämeen	TAYS	94	94	22 021	62 074	2 819	0	0	0	-1 762	0 %
092	Vantaa	Helsingin ja Uudenmaan	HYKS	87	87	206 705	581 823	2 815	0	0	0	31 248	0 %
202	Kaarina	Varsinais-Suomen	TYKS	90	98	31 581	88 841	2 813	0	0	0	1 926	0 %
599	Pedersören kunta	Vaasan	TYKS	91	79	10 955	30 812	2 813	0	0	0	240	0 %
208	Kalajoki	Pohjois-Pohjanmaan	OYS	103	97	12 635	35 156	2 783	0	0	0	-4 892	0 %
235	Kauniainen	Helsingin ja Uudenmaan	HYKS	86	59	9 006	25 019	2 778	0	0	0	1 250	0 %
638	Porvoo	Helsingin ja Uudenmaan	HYKS	91	92	49 227	136 628	2 775	0	0	0	-1 288	0 %
169	Jokioinen	Kanta-Hämeen	TAYS	100	91	5 619	15 550	2 767	0	0	0	-1 644	0 %
838	Tarvasjoki	Varsinais-Suomen	TYKS	101	94	1 958	5 410	2 764	0	0	0	-654	0 %
927	Vihti*	Helsingin ja Uudenmaan	HYKS	86	88	28 802	79 406	2 757	0	0	0	3 664	0 %
536	Nokia	Pirkanmaan	TAYS	93	101	32 522	89 620	2 756	0	0	0	-3 536	0 %

433	Loppi	Kanta-Hämeen	TAYS	96	86	8 339	22 947	2 752	0	0	0	-1 627	0 %
019	Aura	Varsinais-Suomen	TYKS	93	101	3 967	10 815	2 727	0	0	0	-530	0 %
245	Kerava	Helsingin ja Uudenmaan	HYKS	92	89	34 702	94 458	2 722	0	0	0	-3 260	0 %
753	Sipoo	Helsingin ja Uudenmaan	HYKS	85	80	18 827	51 146	2 717	0	0	0	1 979	0 %
755	Siuntio	Helsingin ja Uudenmaan	HYKS	83	83	6 177	16 684	2 701	0	0	0	959	0 %
481	Masku	Varsinais-Suomen	TYKS	82	92	9 700	26 175	2 698	0	0	0	1 743	0 %
505	Mäntsälä	Helsingin ja Uudenmaan	HYKS	91	83	20 506	55 126	2 688	0	0	0	-1 954	0 %
858	Tuusula	Helsingin ja Uudenmaan	HYKS	87	80	38 031	102 035	2 683	0	0	0	973	0 %
257	Kirkkonummi	Helsingin ja Uudenmaan	HYKS	82	75	37 733	101 145	2 681	0	0	0	6 445	0 %
440	Luoto	Vaasan	TYKS	85	77	5 016	13 441	2 680	0	0	0	315	0 %
423	Lieto	Varsinais-Suomen	TYKS	86	90	17 098	45 676	2 672	0	0	0	567	0 %
416	Lemi	Etelä-Karjalan	HYKS	95	85	3 095	8 255	2 668	0	0	0	-722	0 %
543	Nurmijärvi	Helsingin ja Uudenmaan	HYKS	85	83	40 949	108 842	2 658	0	0	0	2 316	0 %
049	Espoo	Helsingin ja Uudenmaan	HYKS	81	76	258 789	687 086	2 655	0	0	0	44 476	0 %
211	Kangasala	Pirkanmaan	TAYS	92	93	30 236	79 823	2 640	0	0	0	-5 588	0 %
980	Ylöjärvi	Pirkanmaan	TAYS	89	98	31 629	81 732	2 584	0	0	0	-4 568	0 %
892	Uurainen	Keski-Suomen	KYS	99	114	3 582	9 227	2 576	0	0	0	-1 631	0 %
418	Lempäälä	Pirkanmaan	TAYS	86	81	21 635	55 367	2 559	0	0	0	-1 784	0 %
082	Hattula	Kanta-Hämeen	TAYS	86	78	9 702	24 795	2 556	0	0	0	-959	0 %
425	Liminka	Pohjois-Pohjanmaan	OYS	88	97	9 505	23 674	2 491	0	0	0	-2 058	0 %
611	Pornainen	Helsingin ja Uudenmaan	HYKS	87	80	5 141	12 795	2 489	0	0	0	-890	0 %
831	Taipalsaari	Etelä-Karjalan	HYKS	89	71	4 833	11 943	2 471	0	0	0	-1 194	0 %
704	Rusko	Varsinais-Suomen	TYKS	84	91	5 951	14 652	2 462	0	0	0	-719	0 %
276	Kontiolahti	Pohjois-Karjalan	KYS	92	92	14 334	34 579	2 412	0	0	0	-5 958	0 %
604	Pirkkala	Pirkanmaan	TAYS	83	83	18 249	43 640	2 391	0	0	0	-2 653	0 %
244	Kempele	Pohjois-Pohjanmaan	OYS	91	102	16 494	39 000	2 364	0	0	0	-6 826	0 %
500	Muurame	Keski-Suomen	KYS	87	95	9 571	22 113	2 310	0	0	0	-3 437	0 %

